

Папп В.В.

*студентка магістратури,
Ужгородський національний університет*

Ерфан Є.А.

*кандидат економічних наук, доцент,
Ужгородський національний університет*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-326-5-26>

УКРАЇНА НА ШЛЯХУ ДО ЄС ТА НАТО

Досвід відносин Києва та Брюсселя має особливий характер. Відновивши у 1991 році незалежність, Україна визначила зовнішньополітичний курс на європейську та євроатлантичну інтеграцію як стратегічний вектор свого розвитку. Однак, на відміну від своїх західних сусідів, Польщі, Литви, Латвії, Чехії або Естонії, в історичному проміжку 2000-х років згаяла свій шанс, балансувавши між динамікою євроейфорії та статикою пострадянського менталітету під егідою росії [7, с. 77].

Трагічні події Революції Гідності 2013–2014 рр. стали переломним моментом в історичному виборі України на користь майбутнього країни з приєднанням до європейської спільноти [5]. Рішучість українців підтвердило підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Декларування такого документу де-юре пришвидшило процес впровадження проєвропейських реформ та де-факто сприяло незворотності курсу українського суспільства до ЄС.

Головним економічним досягненням Угоди стало створення зони вільної торгівлі Україна-ЄС, що передбачає зниження торговельних бар'єрів, лібералізацію торгівлі товарами та послугами, руху капіталів та частково робочої сили. Це уможливило збільшення обсягу товарообігу, розвитку інвестиційного потенціалу та залученню нових можливостей для економічного поступу. Крім того, запроваджено безвізовий режим, що дозволяє громадянам України вільно перетинати кордон держав-членів ЄС, які є учасниками Шенгенських угод [4].

Після 24 лютого 2022 року євроінтеграційний процес України відбувається в умовах повномасштабної російської інтервенції. Тому, аналізуючи специфіку даного етапу і зважаючи на велику війну та окупацію частин українських територій, актуальним питанням порядку денного нині залишається виконання

рекомендацій Єврокомісії та реалізації реформ, передбачених Угодою, з урахуванням потреб воєнного часу.

Фактично зараз шлях країни до Європейського Союзу визначає двосторонній процес євроінтеграції. Перший стосується Угоди про асоціацію, який не припинився з набуттям статусу кандидати. Хоча він не забезпечує повноцінну глибоку інтеграцію та не передбачає членство, але включає певні дії, які вже виконуються [8].

Станом на березень 2023 року пресслужба Офісу віцепрем'єр-міністерки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України повідомив, що Україна виконала вже 72% своїх зобов'язань відповідно до Угоди. Значний прогрес досягнуто в сферах інтелектуальної власності (94%), статистики та обміну інформацією (96%), управління державними фінансами (90%), юстиції, свободи, безпеки та прав людини (91%), гуманітарної політики (91%), державних закупівель (88%) тощо [3, с. 4–5].

Інший шлях – це довгоочікуваний та без перебільшення виборений величезною ціною статус кандидати, який значною мірою уможливорює членство України в Європейському Союзі. У дійсності цей статус для країн, які мали або здобули його, є своєрідним «двигуном» економічних можливостей, який передбачає розширення торгівлі на внутрішньому ринку ЄС, отримання грантів, інвестицій та технічної допомоги в межах фінансової підтримки ЄС, зростання привабливості країни до інвестицій, доступ до більшої кількості програм та фондів ЄС [1].

Для початку переговорів про вступ є виконання Україною «домашнього завдання» у вигляді семи рекомендацій:

- реформа Конституційного Суду України;
- судова реформа;
- боротьба з корупцією;
- боротьба з відмиванням коштів;
- втілення антиолігархічного закону;
- гармонізація законодавства про медіа;
- зміна законодавства про нацменшини [9].

Реалізація усіх трансформацій у вищезгаданих напрямках стане доказом успішного просування України на європейському шляху.

Стратегічний інтерес України на приєднання до НАТО посідає провідні позиції у зовнішній політиці України та є задекларованим на офіційному рівні.

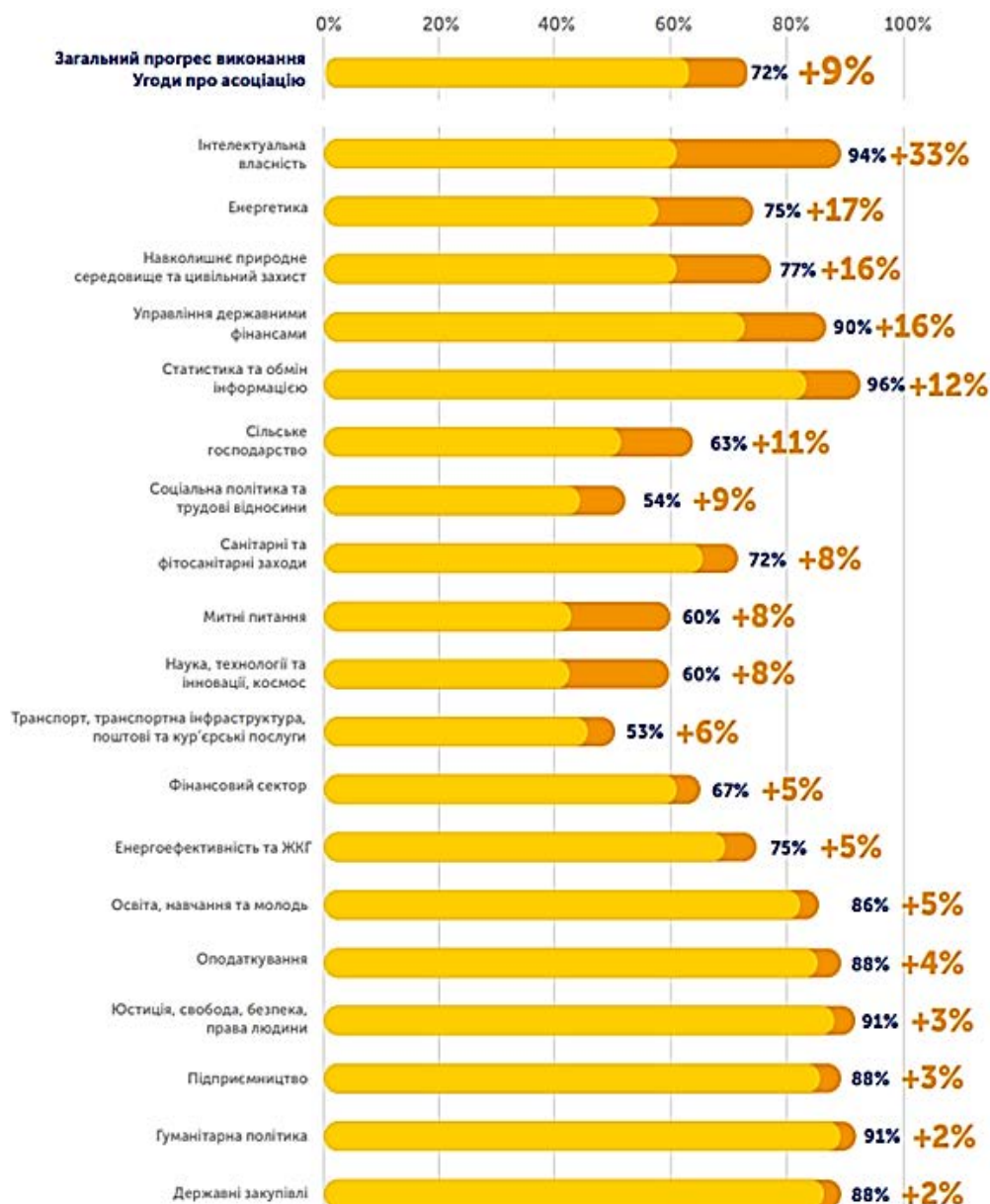

Рис. 1. Прогрес виконання Угоди про асоціацію з ЄС за сферами

Російсько-українська війна, з одного боку, спричинила масштабні людські втрати та завдала колосальних фінансово-економічних збитків, а з іншого – пришвидшила рух до Організації Північноатлантичного договору. Військово-технічне партнерство України з країнами НАТО на рівні міністрів відбувається у форматі зустрічей Контактної групи з оборони України на військово-повітряній базі «Рамштайн» (Німеччина), яка сприяє переозброєнню ЗСУ відповідно до стандартів НАТО та наближенню українського ВПК до оборонної промисловості Альянсу [7, с. 14].

Діалог України з НАТО розпочався зі вступу України до Ради північноатлантичного співробітництва (1991 р.), участі в програмі «Партнерство заради миру» (1994 р.) та розвивався далі з підписанням у 1997 році Хартії про особливе партнерство, на основі

якої було засновано Комісію Україна-НАТО з метою розвитку відносин Україна-НАТО та подальшого співробітництва. У 2023 році співпраця вийшла на якісно новий формат: на заміну Комісії було створено Раду Україна-НАТО, у складі якої Україна перебуває на засадах рівності, а не гостя що підтверджує зміцнення політичних зв'язків та вищого рівня інтеграції України до Альянсу [2].

Всупереч повторюваним заявам про те, що єдиною перепорою на членство України є військовий стан, НАТО – військово-політичний Альянс, тому втілення внутрішніх реформ зараз є топ-пріоритетом, оскільки уможлиблює уникнення критеріїв для вступу потім. Так, на саміті НАТО у Вільнюсі було визнано поступ України у досягненні оперативної сумісності з Альянсом, а тому на користь офіційного Києва відмовилися від ПДЧ. Слід зазначити, що стратегічно важливим кроком було ухвалення країнами G7 «Спільної декларації про підтримку України» [6, с. 16]. У будь-якому разі співробітництво з Організацією північноатлантичного договору має не тільки геополітичну значимість, а й пов'язане з насамперед пріоритетністю у сфері безпеки.

Отже, в контексті всього вищевикладеного, серед найбільш важливих індикаторів у відносинах Києва та Брюсселя зараз є спільне протистояння російським загарбникам, зміцнення солідарності у інтересах, які ґрунтуються на цінностях демократії та верховенстві права, співпраця у військовій сфері. Водночас Україні важливо просувати на всіх рівнях ідеї членства в НАТО та приєднання до Європейського Союзу, не знижуючи темпи імплементації необхідних рекомендацій.

Література:

1. Богдан Т. Статус кандидата на вступ до ЄС: економічні та фінансові переваги. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/06/28/688638/> (дата звернення: 26.10.2023).

2. Відносини з Україною. 2023. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_37750.htm (дата звернення: 27.10.2023).

3. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2022 рік. URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/zvit_pro_vykonannya_ugody_pro_asociaciyu_z_a_2022_rik.pdf (дата звернення: 26.10.2023).

4. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. 2020. URL: <https://adm.dp.gov.ua/gromadyanam/pamyatki-ta-poradi/ukrayina/ugoda-pro-asociaciyu-mizh-ukrayinoyu-ta-yes> (дата звернення: 26.10.2023).

5. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. 2021. URL: <https://mfa.gov.ua/evropejska-integraciya/ugoda-pro-asociaciyu-mizh-ukrayinoyu-ta-yes> (дата звернення: 26.10.2023).

6. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. Національна безпека і оборона. *Стратегічні партнери України (реалії та пріоритети в умовах війни)*. 2023. № 3–4 (193–194). С. 153.

7. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. Національна безпека і оборона. *Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи*. 2022. № 1–2 (187–188). С. 132.

8. Шлях до ЄС — що вже зробила Україна і які зміни попереду? 2023. URL: <https://ces.org.ua/shlyakh-do-s-shcho-vzhe-zrobila-ukrana-yak-zmni-poperedu/> (дата звернення: 26.10.2023).

9. EU Commission's Recommendations for Ukraine's EU candidate status. 2022. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu-commissions-recommendations-ukraines-eu-candidate-status_en?s=232 (дата звернення: 26.10.2023).